

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАФТИ І ГАЗУ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗВО "ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
"УКРАЇНА" ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ**

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

20 квітня 2024 року

м. Мукачєво

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ
КАФЕДРА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА» ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

20 квітня 2024 року

**Мукачево
2024**

працювати в команді, лідерство, усна та письмова комунікація. До таких заходів можна віднести майстер-клас з виготовлення ангела-оберега від керівника клубу за інтересами «Креативне рукоділля», бібліотекаря Смизької центральної бібліотеки Рівненської області Віти Кузьмич; тренінг спрямований на згуртування студентського колективу в межах вивчення дисципліни «Проектна діяльність» за участі практичного психолога коледжу Ростислава Дзюбака; вебінар «Soft skills: що це таке і як їх розвинути» за участі доцента Рівненського державного гуманітарного університету Людмили Казначеевої; тренінг «Професійні знання та вміння спічрайтера» від завідувачої абонементом Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки Олени Бережняк.

До заходів неформальної освіти відноситься і участь у конференціях та інших наукових заходах, які відбуваються в межах певної галузі чи тематики. Студенти спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» брали участь у VII Міжнародному молодіжному конгресі «Сталий розвиток: захист навколишнього середовища. Енергоощадність. Збалансоване природокористування», Всеукраїнській науково-практичній конференції «Соціальні комунікації в Україні: проблемні питання та перспективи розвитку», Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Електронні комунікації в бібліотечно-інформаційній освіті, науці та практиці».

Зацікавленість викладачів та студентів коледжу у застосуванні неформального навчання обумовлена широким спектром форм організації освітнього процесу, його технологічною інноваційною відкритістю та високим рівнем мотивації учасників. Це сприяє розширенню меж простору особистісного становлення та розвитку, а також забезпеченню гідного освітнього рівня здобувачів.

УДК 021.2:027.7/.8

**Анна Марія ХИМИНЕЦЬ,
Лідія ПРОКОПОВИЧ**
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

БІБЛІОТЕЧНІ ІННОВАЦІЙНІ ПОСЛУГИ: МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Сьогодні бібліотека робить вагомий внесок у життя суспільства, вона є включеною у суспільну діяльність як соціальна інституція. В умовах обмежених можливостей для придбання книг, інших носіїв інформації бібліотеки стають єдиним джерелом доступу для малозабезпечених категорій громадян, відкривають можливість задоволення наукових та освітніх інтересів, професійних потреб, культурного дозвілля.

Сучасні бібліотеки трансформуються та розвиваються разом із суспільством, беручи на себе роль інформаційних, культурних, просвітницьких, соціальних та громадських центрів. Діяльність бібліотеки часто представлена її загальновідомими традиційними функціями: формування та зберігання документів, забезпечення до них доступу, тобто обслуговування користувачів, масова робота і т. ін. Наразі дуже важливо

відійти від такого трактування завдань бібліотеки і спробувати дослідити її діяльність у соціокультурному контексті. Адже це більше, ніж просто заклад, де надаються відповідні послуги.

Різні аспекти трансформації бібліотечної діяльності розглядалися в працях відомих дослідників бібліотечно-інформаційної справи: О. Башун, В. Горового, С. Горової, Т. Монько, О. Сербіна, А. Чачко та багатьох інших. Проблема соціокультурної діяльності бібліотек присвячені праці вітчизняних науковців: Н. Захарової, С. Кириї, Л. Лупіки, О. Матвійчук, О. Печеної, Т. Середи, Т. Сидоренко, Н. Солонської, І. Цуриної та ін.

Ситуація, що склалася у світі у зв'язку з пандемією, війною стала певним викликом як для суспільства, так і для бібліотек. Останні досить швидко адаптувалися до нових умов, використовуючи різноманітні онлайн сервіси, зокрема, відеозаписи різноманітних заходів, лекцій, проведення віртуальних виставок, презентацій книг, вебінарів, круглих столів, тренінгів на відповідних дистанційних платформах.

Бібліотеки трансформуються відповідно до історичного періоду розвитку суспільства та відповідних соціокультурних змін. Серед соціокультурних процесів, в яких бере участь бібліотека, можна виокремити такі, як акумуляція соціально вагомих знань і управління ними, соціокультурна комунікація та розповсюдження культурного надбання людства, виробництво нового знання і соціально-історичне репродукування культурних форм [1, с. 4].

Трансформація бібліотек неминує спричинила зміну їх простору, структури, інтер'єру, дизайну. Відвідувачі бібліотек сьогодні хочуть бачити не тільки нові книги, журнали, сучасну техніку, а й затишний, комфортний, відкритий інформаційний простір, в якому приємно знаходитися, почувати себе зручно і затишно. Сучасна бібліотека одночасно має виходити за межі свого фізичного простору, конструювати на своїх майданчиках і поза ними багатоаспектний комунікативний простір, у котрому активна роль належить її користувачам як учасникам практик культурного діалогу [2, с. 4].

Раніше акцент робився на планування і будівництво бібліотечних приміщень, сьогодні здійснюється орієнтація на концепцію відкритого бібліотечного простору. Саме простір здатний формуватися, змінюватися і розвиватися у рухомих межах, саме простір об'єднує матеріальне, технологічне та соціальне, традиційне та інноваційне. Публічний простір дає можливість акумулювати в собі різні види діяльності, поєднувати реальне і віртуальне, фізичне та інтелектуальне, стабільність і спонтанність, комунікативні аспекти і усамітнення. У цьому контексті публічна бібліотека розглядається як основний елемент бібліотечної системи, культурно-освітній заклад, що об'єднує мережу загальнодоступних бібліотек країни, які надають широкий спектр послуг для різної категорії користувачів. Публічні бібліотеки серед перших включилися в трансформацію інформаційного середовища та почали розробляти нові технології бібліотечно-інформаційного обслуговування [3, с. 90].

Як приклад мультифункціонального культурного центру можна навести бібліотеку *Oodi* (з фінської – «Ода»), яку відкрили в Гельсінкі (2019)

напередодні Дня незалежності Фінляндії. Бібліотека облаштована для роботи, навчання, творчості, спілкування з друзями. Тут розташовані робочі кімнати, кімнати для зібрань, ігротеки, класи для вивчення мови для мігрантів, майстерні з 3D-принтерами тощо. Перший поверх являє собою справжній громадській простір, задуманий як місце зустрічей. Тут є просторий хол з диванами і кріслами, де можна сісти з ноутбуком або іншим гаджетом; великий зал-трансформер, призначений для проведення лекцій; майстерні з 3D-принтерами тощо.

У місті Глівіце (Польща) родзинкою міської публічної бібліотеки є «Бібліофорум» – філія у торговельному центрі «Форум». Відвідування активізується завдяки різноманітним заходам: іграм, мистецьким майстерням, зустрічам з мандрівниками, зустрічам та заняттям для людей похилого віку, навчанням, спеціальним заходам для молоді та дітей (зокрема з робототехніки), дискусійним і літературним клубам, акціям, виставкам та вернісажам.

Активному поширенню досвіду трансформації бібліотек з конкретним читацьким призначенням, диференціацією напрямів сприяє пошук нових методів та форм соціокультурної діяльності бібліотек в Україні. Мова йде про ділові бібліотеки, бібліотеки-салони, бібліотеки-музеї, бібліотеки духовної літератури, бібліотеки як центри національної культури, центри дозвілля молоді, бібліотеки-театри, центри сучасного бестселера, бібліотеки-хаби тощо.

Зокрема, працівники Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва постійно вивчають і враховують потреби та інтереси людей поважного віку. Для них формуються тематичні полиці «Книжкова полиця наших прабабусь», «Перечитайте цю книгу», «А ви читачі?». Враховуючи, що ця категорія користувачів має вільний час, який вони можуть присвятити власним хобі, в бібліотеці проводять інформаційні години: «Я і мої рятівні сотки», «Фітотерапія і наше здоров'я», «Як правильно збирати лікарські трави», «Вітаміни весь рік» тощо, організовують презентацію виробів декоративно-прикладного мистецтва, зроблених цією категорією читачів та багато ін. Цифрове середовище робить діяльність бібліотек більш динамічною, доступною для значної кількості користувачів, як реальних, так і потенційних, відкриває можливості для подальшого розвитку. Воно зумовило появу в діяльності сучасних бібліотек нових функцій. Тепер вони мають бути й навігаторами мережевих ресурсів, менеджерами контенту, редакторами сайтів, консультантами щодо роботи в соціальних мережах, організаторами інтерактивного спілкування, фахівцями з адвокації тощо.

Мукачівська міська центральна бібліотека ім. Олександра Духновича – інформаційний, культурний, освітній заклад на Закарпатті. Бібліотека є центром інтелектуального спілкування, змістовного дозвілля, актуальної інформації.

Працівники бібліотеки перші в області почали застосовувати нові форми роботи: проводити ділові ігри, презентації, круглі столи, зустрічі з видатними людьми. Мукачівська міська ЦБС організувала платні клуби та гуртки. У серпні 2003 року завдяки зусиллям Закарпатської обласної універсальної наукової бібліотеки в рамках конкурсу проектів «Інтернет для читачів публічних

бібліотек», організованого Посольством США в Україні, бібліотека відкрила Інтернет-центр, який є зараз невід'ємною і надзвичайно активною структурною ланкою ЦБС. У 2007 році завдяки міській владі Мукачева відкрито Інтернет-центр для людей з обмеженими фізичними можливостями. Внаслідок відкриття Інтернет-центру збільшився потенціал бібліотеки в наданні різноманітної оперативної інформації, покращився доступ до інформації користувачів бібліотеки. На базі бібліотеки проводяться навчання директорів центральних, районних та міських ЦБС, за досвідом приїжджали директори бібліотек інших систем і відомств.

Відповідаючи на вимогу часу, книгозбірня намагається постійно впроваджувати інновації, поєднуючи їх з набутими традиціями, впроваджувати свою назву та розташування – в самому центрі міста, а також місію покладеною громадою Мукачева та ім'ям великого просвітителя краю – Олександра Духновича.

Отже, трансформаційні зміни, що відбуваються сьогодні у суспільно-політичному, соціально-економічному та культурному житті держави, впливають на роль бібліотек у суспільстві, ставлять перед ними нові завдання, викликають необхідність інноваційної діяльності, стимулюють до пошуку сучасних форм і методів обслуговування різних груп користувачів, нових шляхів і засобів функціонування, організації нових взаємовідносин з громадою.

Список використаних джерел

1. Жукова В. Трансформація бібліотеки в інфраструктурі глобального інформаційного суспільства. *Бібл. вісник*. 2014. № 3. С. 3–6.
2. Гранчак Т. Концептуальна модель гнучкої бібліотеки. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2020. Вип. 6. С. 10–23.
3. Чому публічна бібліотека Ооді стала найкращою бібліотекою у світі URL: :<http://www.chytomo.com/chomu-publichna-biblioteka-oodi-stala-najkrashchoiu-v-sviti/>.

УДК 004:[02:37]:001.102

Ірина ЧЕРНЕЦЬКА,

Олена ПОСТЕЛЬЖУК

ВСП ЗВО «Відкритий міжнародний
університет розвитку людини
«Україна» Дубенська філія,
м. Дубно

РОЛЬ ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОЦЕСУ У ФОРМУВАННІ ЕМОЦІЙНОГО ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Література завжди відігравала ключову роль у житті суспільства, але особливо важливою вона стає в житті молодого покоління, яке переживає період активного пошуку себе, своїх цінностей та світогляду. Література має надзвичайну силу стимулювати наше уявлення, розширювати межі світосприйняття та надавати прозріння у складні аспекти людського існування. Це особливо важливо для молоді, яка перебуває на перехресті свого особистісного та професійного зростання.

Мотичка В., Прокопович Л. Соціально-комунікаційні тенденції в діяльності бібліотечних установ	75
Назарук Н. А. Рівненська обласна бібліотека для дітей – осередок для творчого навчання та саморозвитку	77
Орлов Д., Петрова А. Роль та значення інформаційно-аналітичного сектору в діяльності наукової бібліотеки Мукачівського державного університету	80
Охріменко Г. Змістово-тематичне наповнення освітньої компоненти «Бібліотечна справа» для здобувачів спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа (на прикладі Національного університету «Острозька академія»)	82
Патрикей С. Грантова діяльність як перспектива розвитку Рівненської обласної бібліотеки для молоді	84
Петрова А., Орлов Д. Різновиди бібліотерапії	87
Попович Н., Гасуляк С. Виховання культури читання у дітей молодшого шкільного віку	90
Попович Н., Семенчук В. Формування та розвиток літературної компетентності у дітей молодшого шкільного віку	92
Попович Н., Химинець А. М. Специфіка розвитку читацької самостійності дітей молодшого шкільного віку	94
Постельжук О. Книгозбірня як осередок культурного та духовного відродження нації	95
Постельжук О., Климчук В. Віртуальний простір бібліотеки як середовище освіти та самоосвіти студентів-юристів	97
Приходько Н. Просування читання засобами рекомендаційної бібліографії	100
Прокопович Л. Освітня діяльність шкільних та університетських бібліотек	103
Розман І. Роль бібліотечної педагогіки в освіті	106
Русин Н., Мовчан К. Інноваційні підходи та стратегії розвитку бібліотечної педагогіки в сучасній освіті	108
Семенчук В., Веремчук О. Бібліопедагогіка та її роль у формуванні та розвитку читача в умовах шкільної бібліотеки	110
Сідор Ю., Товканець Г. Бібліотека як простір забезпечення доступу до знань, розвитку культури та соціального прогресу.....	112
Теличко Н. Бібліотека закладу вищої освіти як осередок формування інформаційної культури здобувача освіти.....	114
Товканець Г., Свищо С. Виховне значення уроків української мови і читання у початковій школі	116
Трачук Л. Неформальна освіта студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» Надвірнянського фахового коледжу	118
Химинець А. М., Прокопович Л. Бібліотечні інноваційні послуги: міжнародний та вітчизняний досвід	120
Чернецька І., Постельжук О. Роль літературного процесу у формуванні емоційного та інтелектуального розвитку дітей та молоді	123
Черніговець Т. Сучасна шкільна бібліотека як інформаційно-освітній простір	126
Шевчук В., Шатрова М. Структура електронної бібліотеки ЗВО (на прикладі наукової бібліотеки Національного університету «Острозька академія»).....	128
Щербан Т., Брецько І. Терапевтичні можливості бібліотерапії як сучасного методу психологічної допомоги	131
Юшин С. Штучний інтелект у бібліо-лабіринтах як провідник для шукачів досконалішої форми самоактуалізації	133
Відомості про авторів	137

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>